

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАПДЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 92 (1418)

Субота, 21 лістапада 1959 года

Цана 40 кап.

Другая сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

19 лістапада ў Мінску, у зале пасаджыняў Вярхоўнага Савета БССР у Доме ўрада адкрылася другая сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР пятага склікання.

Старшынстваючы — дэпутат Ц. С. ГАРБУНОЎ аб'явіў другую сесію Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі адкрытай і дае слова дэпутату К. Т. МАЗУРАВУ.

Тав. К. Т. Мазураў паведаміў аб прыўтанні Цэнтральнага Камітэта КПСС і Савета Міністраў СССР працаўнікам сельскай гаспадаркі і ўсім працоўным Беларусі.

Па прапанове тав. К. Т. Мазурава сесія пад бурныя апладысмэнты ўсёй залы прымае рашэнне паслаць ім імя Вярхоўнага Савета Беларускай ССР і працоўных усёй рэспубліцы лісты Цэнтральнаму Камітэту КПСС і Савету Міністраў СССР.

Старшынстваючы дэпутат Ц. С. Гарбуноў паведамае, што на разгляд другой сесіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР уносяцца наступныя пытанні:

1. Аб дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі Беларускай

ССР на 1960 год. 2. Аб дзяржаўным бюджэце Беларускай ССР на 1960 год і аб выкананні дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР за 1958 год. 3. Аб праекце закона аб судовым ладзе Беларускай ССР. 4. Аб праекце закона аб парадку адлічэння дэпутата Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. 5. Зацвярджэнне Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. 6. Выбары старшыні Бюджэтнай камісіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Слова для даклада аб дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1960 год атрымаўе старшыня Дзяржплана БССР дэпутат С. М. МАЛІНІН.

З дакладам аб дзяржаўным бюджэце Беларускай ССР на 1960 год і аб выкананні дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР за 1958 год выступіў міністр фінансаў БССР дэпутат П. Л. КОХАНАЎ.

Вярхоўны Савет з велізарным натхненнем, пад доўгае не змаўкаючы апладысмэнты, прыняў пісьмо Цэнтральнаму Камітэту КПСС і Савету Міністраў Саюза ССР.

БЕЛАРУСКІ НАРОД — ЛЮБІМАЙ РАДЗІМЕ

Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Беларусі Савету Міністраў Беларускай ССР

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай Савецкага Саюза і Савет Міністраў Саюза ССР з вялікім задавальненнем адзначаюць, што калгаснікі, рабочыя саўгасаў, РТС і ММС, спецыялісты сельскай гаспадаркі, усе працоўныя Савецкай Беларусі, ажыццяўляючы гістарычныя рашэнні XXI з'езда КПСС і снежаньскага Пленума ЦК партыі, саборнічаючы за дастойную сустрэчу маючага адбыцца Пленума ЦК КПСС, дасягнулі вялікіх поспехаў у развіцці сельскай гаспадаркі і дэтэрмінава выканалі планы продажу дзяржаве збожжа, мяса, малака, яек, фруктаў і іншых сельскагаспадарчых прадуктаў.

Значных поспехаў у першым годзе сямігодкі дабіліся жывёлаводы Беларускай ССР. У калгасах і саўгасах рэспублікі за дзесяць месяцаў гэтага года ў параўнанні з адпаведным перыя-

дам мінулага года павялічылася вытворчасць мяса на 52 тысячы тон і малака — на 131 тысячы тон. За гэты ж перыяд пагалоўе буйнай рагатай жывёлы ўзрасло на 13 працэнтаў, у тым ліку пагалоўе кароў — на 12 працэнтаў, свіней — на 17 працэнтаў і птушкі — на 38 працэнтаў.

Рост пагалоўя жывёлы і павелічэнне вытворчасці прадуктаў жывёлагадоўлі дазволілі рэспубліцы на 10 лістапада гэтага года прадаць дзяржаве мяса на 52 тысячы тон, малака — на 150 тысяч тон і яек — на 33 мільёны штук больш, чым было прададзена на гэтую дату ў мінулым годзе.

Цэнтральны Камітэт КПСС і Савет Міністраў СССР з задавальненнем адзначаюць, што працаўнікамі сельскай гаспадаркі Беларускай ССР праведзена вялікая работа па вырошч-

ванню высокага ўраджаю кукурузы. У калгасах і саўгасах рэспублікі ў гэтым годзе атрымал ураджай зялёнай масы кукурузы з пачаткамі малочна-васкавай спеласці, убранай на сілас, па 400 цэнтнераў з кожнага гектара, што дазволіла значна лепш забяспечыць кармамі жывёлагадоўлю.

Цэнтральны Камітэт КПСС і Савет Міністраў СССР сардэчна віншуюць калгаснікаў і калгасніц, рабочых і работніц саўгасаў, РТС і ММС, спецыялістаў сельскай гаспадаркі, партыйных, савецкіх, камсамольскіх работнікаў, усіх працоўных Беларускай ССР з дасягнутымі поспехамі і жадаюць ім новых перамог у далейшым развіцці сельскай гаспадаркі, у барацьбе за будову камуністычнага грамадства ў нашай краіне.

Цэнтральны Камітэт КПСС

Савет Міністраў СССР

Цэнтральнаму Камітэту КПСС Савету Міністраў Саюза ССР

У час знаходжання ў Беларусі ў сувязі са святкаваннем 40-годдзя Беларускай ССР і Камуністычнай партыі Беларусі ў студзені гэтага года Першы сакратар ЦК КПСС і Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў даў каштоўныя парады па далейшаму ўздыму эканомікі Савецкай Беларусі, у прыватнасці яе сельскай гаспадаркі, выказаў упэўненасць, што партыйныя, савецкія органы, працаўнікі сельскай гаспадаркі Беларусі правяць ініцыятыву і пастараюцца выканаць заданні сямігодкі не за сем год, а дэтэрмінава.

Парады і пажаданні М. С. Хрушчова выклікалі небывалыя палітычны і працоўны ўздым сярод рабочых, калгаснікаў і інтэлігенцыі Беларускай ССР. Работнікі прамысловасці, будаўніцтва, працаўнікі сельскай гаспадаркі прынялі павышаныя сацыялістычныя абавязальствы па дэтэрмінава выкананню дзяржаўных планаў першага года сямігодкі.

Гістарычны візіт М. С. Хрушчова ў ЗША, рашэнні трэцяй сесіі Вярхоўнага Савета СССР натхнілі беларускі народ на новы патрыятычны ўздым. У дружнай сям'і братніх народаў ён з вялікім энтузіязмам ажыццяўляе велічную стваральную праграму, вызначаную XXI з'ездам КПСС.

Сацыялістычныя абавязальствы работнікаў прамысловасці і будаўніцтва будучы не толькі выкананы, але і значна перавыкананы. Паспяхова выконваюць свае абавязальствы і працаўнікі многіх калгасаў, саўгасаў, раёнаў і абласцей рэспублікі.

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Беларусі і Савет Міністраў Беларускай ССР дакладваюць, што працаўнікі сельскай гаспадаркі рэспублікі, ідучы насустрач маючага адбыцца Пленуму ЦК КПСС, дабіліся ў 1959 годзе новых поспехаў у павелічэнні аб'ёмаў вытворчасці і закупак сельскагаспадарчых прадуктаў.

За 10 месяцаў гэтага года валавая вытворчасць малака ў калгасах і саўгасах павялічылася ў параўнанні з тым жа перыядам 1958 года на 131 тысячы тон і мяса — на 52 тысячы тон. За адзін сёлетні год вытворчасць мяса ў калгасах і саўгасах узрасла прыкладна на столькі ж, на колькі яна ўзрасла за папярэднія чатыры гады (1955—1958 гг.), разам узятая. У 1959 годзе будзе атрымана ў калгасах і саўгасах рэспублікі малака на 16 працэнтаў і мяса на 40 працэнтаў больш, чым у 1958 годзе.

У сёлетнім годзе значна ўзраслі дзяржаўныя закупкі ўсіх сельскагаспадарчых прадуктаў. Рэспубліка дэтэрмінава выканалі планы закупак збожжа, мяса, малака, яек, фруктаў і іншых сельскагаспадарчых прадуктаў. На 10 лістапада гэтага года дзяржаве прададзена малака 936 тысяч тон — на 150 тысяч тон, або на 19 працэнтаў, больш, чым за той жа

перыяд мінулага года. Мяса прададзена 250 тысяч тон — на 52 тысячы тон, або на 26 працэнтаў, больш, чым на гэтую дату ў 1958 годзе.

Падлічыўшы свае магчымасці, калгасы і саўгасы рэспублікі вырашылі прадаць дзяржаве да канца года дадаткова не менш чым 50 тысяч тон малака і 35 тысяч тон мяса. З кожных 100 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў прададзена ўжо дзяржаве па 104 цэнтнеры малака і па 28 цэнтнеры мяса. План закупак яек выканан таксама дэтэрмінава, прычым на 1 лістапада закуплена яек на 33 мільёны штук, або на 34 працэнта больш, чым на тую ж дату мінулага года.

Калгасы і саўгасы Гродзенскай вобласці павялічылі за 10 месяцаў вытворчасць малака на 22 працэнта і атрымалі на 100 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў па 147 цэнтнераў, мяса — на 45 працэнтаў і атрымалі на 100 гектараў па 29 цэнтнераў. Калгасы і саўгасы Маладзечанскай вобласці павялічылі вытворчасць малака на 17 працэнтаў і мяса — на 38 працэнтаў, атрымалі мясца па 28 цэнтнераў на 100 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў. Калгасы і саўгасы Мінскай вобласці атрымалі на 100 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў па 143 цэнтнеры малака і па 27 цэнтнераў мяса.

На 100 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў за 10 месяцаў гэтага года ў калгасах Глыбоцкага раёна Маладзечанскай вобласці атрымана мяса па 45,2 цэнтнера (у жывой вазе) і малака па 225 цэнтнераў, у Мінскім раёне — мяса па 38 цэнтнераў і малака па 225 цэнтнераў, у Гомельскім раёне — мяса па 33 цэнтнеры і малака па 238 цэнтнераў.

У рэспубліцы нямаю калгасаў і саўгасаў, якія за дзесяць месяцаў гэтага года атрымалі на 100 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў па 45 і больш цэнтнераў мяса, па 230 і больш цэнтнераў малака.

Выдатных поспехаў дабіліся перадавыя жывёлаводы рэспублікі. Даярка калгаса імя Кірава Астравецкага раёна Маладзечанскай вобласці А. А. Васілёнак за 10 месяцаў надаіла ад кожнай каровы па 5.188 кілаграмаў малака. Даярка калгаса імя Жданава Брэскага раёна, Герой Сацыялістычнай Працы Л. І. Асюк надаіла на 4.914 кілаграмаў, даярка саўгаса «Рачкавічы» Мінскай вобласці Г. І. Статкевіч надаіла на 4.690 кілаграмаў малака ад кожнай каровы.

Свінарка саўгаса імя Дзяржынскага Мінскай вобласці А. Г. Нікулеская за 10 месяцаў адкарміла 797 свіней агульнай жывой вагой 810 цэнтнераў і да канца года адкорміць яшчэ 150 галоў; свінарка калгаса імя Кірава Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці М. Н. Дубоўская адкарміла 487 галоў сярэдняй вагой 95 кілаграмаў і адкорміць да канца года яшчэ 80 свіней.

Пры значным павелічэнні вытворчасці мяса пагалоўе буйнай рагатай жывёлы ў калгасах і саўгасах рэспублікі павялічылася ў параўнанні з тым жа перыядам мінулага года больш чым на 202 тысячы галоў, або на 13 працэнтаў, у тым ліку кароў — на 73 тысячы галоў, або на 12 працэнтаў, свіней — на 17 працэнтаў і птушкі — на 38 працэнтаў. Каб стварыць надзейныя прадпасылкі для далейшага росту вытворчасці свініны ў 1960 годзе, у калгасах і саўгасах рэспублікі ўжо адабрана для атрымання разавых апаросаў 216 тысяч свінак — у 2,4 раза больш, чым іх было ў мінулым годзе, або па 4 галавы на 100 гектараў ворнай зямлі.

Улічваючы парады М. С. Хрушчова, уживаючы перадавую аграэхніку, значных поспехаў дасягнулі ў 1959 годзе сельскія працаўнікі ў вырошчванні кукурузы. Калгасы і саўгасы рэспублікі вырошчвалі гэтую каштоўнейшую культуру на плошчы 285 тысяч гектараў. З кожнага гектара пасеваў кукурузы, убранай на сілас, атрымана ў сярэднім па рэспубліцы больш чым 400 цэнтнераў зялёнай масы і пачаткаў у малочна-васкавай спеласці, а па Брэскай і Гродзенскай абласцях — больш чым 500 цэнтнераў з гектара.

Калгасы і саўгасы Давыд-Гарадошскага, Мастоўскага, Ружанскага, Казлоўшчынскага, Луінецкага, Старадарожскага, Слуцкага, Сморгонскага, Валожынскага, Скідзельскага, Васілішкаўскага, Берастовіцкага, Высокаўскага, Іванаўскага, Ленінскага, Лагішанскага раёнаў атрымалі ўраджай кукурузы ў сярэднім больш чым па 600 цэнтнераў з гектара. Звыш тысячы цэнтнераў зялёнай масы з пачаткамі з гектара на ўсёй плошчы пасеваў атрымалі 46 калгасаў, ад 800 да 1.000 цэнтнераў — 137 калгасаў, ад 600 да 800—393 калгасы і ад 400 да 600 цэнтнераў—993 калгасы. Каля 400 звеняў атрымалі ўраджай кукурузы па 1.000 і больш цэнтнераў з гектара. Выдатных поспехаў дабіліся маладзёжніе звані Таісіі Кабынец з калгаса «Перамога» Пружанскага раёна Брэскай вобласці. З плошчы 30 гектараў яно вырасіла ўраджай зялёнай масы кукурузы з пачаткамі ў малочна-васкавай спеласці па 1.725 цэнтнераў з гектара.

У калгасах і саўгасах рэспублікі было арганізавана 1.860 механізаваных звеняў, якія вырошчвалі 80 тысяч гектараў кукурузы з уживаннем комплекснай механізацыі. Вырошчванне кукурузы механізаваным спосабам даць магчымасць у 8—10 разоў скараціць траты працы на адзінку прадукцыі. Сабеккошт аднаго цэнтнера сіласу ў радзе гаспадарак зніжан да аднаго рубля.

Вырасціўшы высокі ўраджай кукурузы, калгасы і саўгасы ў гэтым годзе заклалі кукурузнага сіласу ў два разы больш леташняга — па 9 тон на карову. У рэспубліцы вядзецца вялікая пад-

рыхтоўчая работа па значнаму расшырэнню пасяўных плошчаў і далейшаму павышэнню ўраджайнасці кукурузы ў 1960 годзе. Намечана пасеяць у калгасах і саўгасах у 1960 годзе 500 тысяч гектараў кукурузы—амаль у два разы больш, чым у 1959 годзе, і атрымаць з кожнага гектара не менш чым 450 цэнтнераў зялёнай масы з пачаткамі малочна-васкавай спеласці, закласці па 15 тон кукурузнага сіласу на фуражную карову і тры тоны на асноўную свінаматку.

Калгасы і саўгасы рэспублікі ў гэтым годзе больш арганізавана, чым у мінулым, правялі ўсе сельскагаспадарчыя работы і, нягледзячы на ​​неспрыяльны ўмовы надвор'я, засушлівае лета, сабралі значна больш, чым у мінулым годзе, збожжа, бульбы, гародніны, цукровых буркоў.

Рэспубліка дэтэрмінава выканалі план адгрукі бульбы Ленінграду і ў паўночных раёнах краіны. Поўнаасцю задаволены патрэбнасці ў бульбе насельніцтва гарадоў і перапрацоўчай прамысловасці рэспублікі. На 10 лістапада дзяржаве прададзена цукровых буркоў і гародніны амаль у паўтара раза, льновалака — у 1,2 раза больш, чым на гэтую дату ў 1958 годзе.

Па пачынку працаўнікоў сельскай гаспадаркі Мастоўскага, Сенненскага раёнаў у рэспубліцы разгортаецца сацыялістычнае саборніцтва за дасягненне новых поспехаў у развіцці сельскагаспадарчай вытворчасці ў 1960 годзе — другім годзе сямігодкі.

Амаль на месяц раней леташняга ў рэспубліцы завершана сяўба азімых, прычым план сяўбы перавыканан на 107 тысяч гектараў. Апрача таго, пасеяна каля 100 тысяч гектараў азімых на зялёны корм жывёле. Упершыню за ўсе пасляваенныя гады на 15 лістапада выканан план ворыва зябліва пад увесць яравыя кліны 1960 года, узарана зябліва на 450 тысяч гектараў больш, чым у 1958 годзе. У гэтым годзе калгасы і саўгасы ўнеслі пад пасевы каля 39 мільёнаў тон гною і торфу — на 11 мільёнаў тон больш, чым у 1953 годзе, здабылі амаль 1,5 мільёна тон вапны і правалнавалі больш чым 362 тысячы гектараў кіслых глеб, што перавышае аб'ём работ па валнаванні, праведзеныя за 5 папярэдніх год. Выкананы планы меліярацыі зямель, праведзена значная работа па паліяванні натуральных кармавых угоддзяў. Калгасы і саўгасы заклалі ў 1959 годзе 82 тысячы гектараў культурнай шматгадовай пашы.

Сакратар ЦК
КП Беларусі
К. МАЗУРАЎ

Старшыня
Савета Міністраў
Беларускай ССР
П. КІСЯЛЁЎ

Малы тэатр на мінскай сцэне

На здымку: сцэна са спектакля «Сяло Спяпанчыкава і яго жыхары» ў пастаноўцы Дзяржаўнага ордэна Леніна акадэмічнага Маглёўскага тэатра. У ролях: Ягора Ільіча Растанова — народны артыст СССР М. Цароў, Фамы Фаміча Асікіна — народны артыст СССР І. Ільінікі.

У тэатральнай жыццёвай нашай сталіцы заўтра адбудзецца яшчэ адна значная падзея: у памяшканні Тэатра оперы і балету пачне гастролі Дзяржаўны ордэна Леніна акадэмічны Малы тэатр — адзін са старэйшых тэатраў — калектываў краіны.

Малы тэатр прыязджае ў Мінск не ў першы раз. Беларускі глядач добра знаёмы з многімі спектаклямі і па-спраўдыма палюбіў іх. Палюбіў за тое, што ўсе творчыя жыццё і дзейнасць тэатра — цудоўны прыклад сумленнага служэння свайму народу, роднаму мастацтву, сацыялістычнай будаўніцтву.

За гады Савецкай улады тэатр стварыў хваляючыя, запамінальныя спектаклі, прывесчыў Вялікаму Кастрычніку, грамадзянскай вайне, важнейшым праблемам

сучаснасці, дабіўся значных поспехаў у рабоце над класічным рэпертуарам. У дзіржэнні тэатра пачынае ўвайсці «Скутарэўскі» пачне гастролі Дзяржаўны ордэна Леніна акадэмічны Малы тэатр — адзін са старэйшых тэатраў — калектываў краіны.

У Мінск нашы маскоўскія сябры прывезлі чатыры спектаклі: «Грошы» А. Сабронява, «Сяло Спяпанчыкава і яго жыхары» Ф. Дастаўскага, «Свае людзі — злічымся» А. Астроўскага, «Веер лэдзі Віндэрміер» А. Уайльда. У спектаклях заняты народныя артысты СССР М. Жаруў, І. Ільінікі, Е. Турчанінава, народны артыст РСФСР С. Фалдзеева, А. Аленкаў і многія іншыя.

Усю мінаце прагледзіць каля дзвюццаці спектакляў.

Золата

Збіральніку народных прыказак і прымавак Ф. Янкоўскаму.

Восень ідзе па зямлі задуманая, Дзіўна людзей размалёўваюць тонка. Лісце кляноўе — лупкі чырвоныя Гусі пакалялі ў шумныя звонкі... Ліпа даўно не шуміць сваёй кроўня.

Кідае сумны пагляд за ваконцам... А чалавек з душой акрыленаю, Мусіць, і ў старасці не супакоіцца. Хай сабе стоміцца, хай сабе змусіцца.

Вочы яго, нібы перакаркі, свеціцца: Сёння пачута яшчэ адна прымаўка — змесціцца.

Радасць, з якою шукаў так сустрачы ён На раздарожжах з юначою вераю. Там, дзе буда і вісна чалавечая, Летам праменьні і восенню шэраю.

Падае, смяліцца лісце на вуліцах З дрэваў нажомых і змару раскалых.

Кроцьчы па ім чалавек і хвалюецца: Ён жабрае іншае золата...

Раман ГАРМОЛА, студэнт педінстытута імя М. Горькага.

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ

Бібліятэка ў цеснаце, а чытачы ў крыўдзе

Шкоўка — цэнтр буйнейшага перадавога калгаса імя Сталіна Магілёўскага раёна. У асямні ёсць школа-дзевясцігодка, сельмаг, клуб са сталежарнай кінаапаратурай, хата-чытальня, у бібліятэцы якой налічваецца шмат экзэмпляраў латыншаскай, мастацкай, сельскагаспадарчай, тэхнічнай і іншай літаратуры. Нямала часопісаў і газет.

Тут настайнымі чытачамі з'яўляюцца больш 300 чалавек. Гэта калгаснікі, настаўнікі, вучні.

У Шкоўцы пажываюць кнігу. Адзін толькі старшыня сельскага Савета та. Дашкевіч на кнігу глядзіць, як на лішні клопаты.

Некалькі год хата-чытальня мясілася ў прыёмнай сельвыканкома.

Пачакайце, пабудуем новае памяшканне сельсавета, тады і для хата-чытальні выдзелім месца, — абяцаў ён.

І вось у верасні гэтай года сельвыканком перайшоў у новае памяшканне. Падумаў, памеркаваў Дашкевіч і выдзеліў для хата-чытальні куток у асямні квадратнай метраў і дзе дзвюры. Нават стэлажы няма. Кнігі даявіліся класі на падлогу, а падшыўкі газет і часопісаў — у калідоры.

У цеснаце знаходзіцца Шкоўска хата-чытальня, у крыўдзе чытачы на выканаўчы камітэт сельскага Савета.

М. НАЗАРОВІЧ, супрацоўнік Магілёўскага раённага газеты «Сацыялістычная праца».

Курсы дырэктараў кінатэатраў

Галоўнае ўпраўленне кінатэатраў Міністэрства культуры БССР праводзіць месячныя курсы дырэктараў гарадскіх кінатэатраў рэспублікі. На курсах чытаюцца лекцыі па пытанніх культуры, спецыяльнасці, абслугоўвання навуковых кінафірмаў, аб мэркатуравацца вопыт работы лепшых кінатэатраў.

Абмеркаванне спектакля

У тэатры оперы і балету адбылося паслядзясняе мастацкага савета, на якім была абмеркавана апошняя работа — спектакль «Карнівальскія званы». У абмеркаванні прынялі ўдзел Р. Млодзю, Л. Любін, Г. Піяроў, інструктар ЦК КПБ Г. Ачышкаў, Л. Александровіч і іншыя. Яны выказалі рад заўваг і пажаданняў у адносіх рэжысёрска-пастаноўчыка Ю. Ужанава. Мастацкі савет даў станоўчы ацэнку спектаклю.

Іа свае негры і адкрытаеца ім усімі багатымі, а ліхадзей топіць у багіне.

Многа красы ў другіх краях. Але заўсёды цигунца паэта да родных берагоў, туды, дзе рабій першыя крокі ў жыццё, да Нарачанскіх азёр, да Пастаў, да Мядзеля. Многа працуюць, сапраўды паэтычныя радкі прысвячае ён свайму прыгожаму Нарачанскаму краю. Вершы «А колькі б дзе ні вандраваў», «На самай радзіме», «Зноў вас пабачыў», «Паставы», «Манькавічы», «Верас», «Краса пудоўная ідзе» — гэта светлыя гімны бацькаўшчыне, абноўленай мірнай працай савецкай зямлі.

Пасля доўгай роспін паэт сустракаецца з чароўнымі азёрамі, са старымі берагамі, са знаёмай рэчкай. Здаецца: у красавіку, яшчэ пры снезе, заспявалі салаці. Краса пудоўная разлілася ўсюды: прыгожае зорнае неба адрастваралася ў глыбінні азёр. Неўміручае характэрна ўбачыў паэт у найрабейшых кветках роднага верасі і на-майстэрску ўславіў гэтае характэрна.

Уд. Дубоўка пільна ўглядаецца ў аблічча роднай краіны, адкрывае ў ёй новыя і новыя рысы — у яе прыродзе, гісторыі, духах і справах людзей.

Паэт жыве з сваім народам і краінай, ідзе яе шляхам, радуецца яе радасцям.

З братам — пабрацімам, з ворагамі — воража. Любы мой дружа! — заўсёды так хораша. Праца — працую з імклівай напорунасцю.

Думка ў дзях да светага горнешча.

У творах старэйшага намага паэта Уладзіміра Дубоўкі сапраўды многа і светлай, чалавечай цеплыні, і добрых глыбокіх думак.

М. БАРСТОК.

ЖЫЦЦЁ У ПРАЦЫ

(Да 60-годдзя з дня нараджэння Міхасы Клімковіча)

«Міхась Клімковіч упершыню ў практыцы беларускай літаратуры падняў і архаіў надзвычайна багаты і яркі матэрыял аб жыцці і барацьбе нашага народа і на падставе іх стварыў хваляючы на сваёй ідэянасці і мастацкай прабудзе драматычны твор».

Паэт, драматург, літаратуразнаўца, крытык Міхась Клімковіч нарадзіўся 21 лістапада 1899 года ў вёсцы Сліпнічкі на Барысубіччыне, памёр 5 лістапада 1954 года ў Мінску.

Больш як чвэрць стагоддзя аддаў ён літаратурнай працы. Яго творчы шлях — гэта шлях таленавітага і працавітага літаратара, пісьменніка-камуніста, шчыра зацікаўленага ў росквіце культуры роднага народа.

Калі б за ўвесь свой творчы шлях Міхась Клімковіч зрабіў толькі тое, што зазначана ў прыведзеным вышэй словах Пятра Глебка, — нават тады яго імя зьявіла б пачэснае месца ў гісторыі беларускай савецкай літаратуры.

Біяграфія Міхасы Клімковіча — гэта біяграфія прадстаўніка пакалення, дзяцінства якога праходзіла ў дарэвалюцыйнай беларускай вёсцы і чые юнацтва было асветлена палымем Вялікага Кастрычніка. Іскра гэтай палымі запала глыбока ў сэрца сына качагара Міколы Клімковіча, што працаваў на лесваліні, а пасля пераехаў у Гортліна.

Вытрыманы экстрэмным экзаменам на званне народнага настаўніка, на першыя ж крокі самастойнага працоўнага жыцця, у 1916 годзе, будучы пісьменнік сутыкнуўся з сацыялізмам, дэмакратыям, высланым царскім уладам у мястэчка Лагойск пад надгляд паліцыі. Падпольная літаратура, якую ён ад іх атрымаваў, падрытывала глебу, на якую ўліпаў першыя зеры ідэй, што нес за сабой Кастрычнік. Сцяпільныя свідомасць маладога народнага настаўніка прагрэсівавала з кожным годам гэтых ідэй.

У 1920 годзе ён быў прыняты ў рады Камуністычнай партыі.

«Я многа год быў настаўнікам сельскай школы, выкладчыкам у семігодцы і тэхнікуме, многа год я быў партыйным работнікам, пачынаючы з сакратара вясковай партыйнай арганізацыі, сакратара райкома партыі і канчаючы заг. Агітпрапа двух Акруговых Камітэтаў партыі, быў і на кіруючай прафсаюзнай рабоце». За гэтыя скруты аўтабіяграфічнымі весткамі паўстае аблічча чалавека, які перада ўсёй сваёй іскрай, добрай, вечнае ў родным народе, але і радзім са сваім народам са зборай і руках абараняць сваё права на гэтую высакорную дзейнасць. Перад службай у Чырвонай Арміі Міхась Клімковіч прымае актыўны ўдзел не толькі ў культурным будаўніцтве на вёсцы, але і ў ліквідацыі рэшткаў бандацтва на Барысубіччыне.

Нам невядомы творы, якія змяшчаліся ў Барысубічскім вышэйшым чатырохкласным гарадскім вучылішчы ў рэвалюцыйны літаратурны часопіс «Праблескі». Гэтыя, пэўна, першыя спробы сіл у літаратуры адносна да 1915 года. Захаваўся толькі рэцэпт, напісаны ім праз дзясць з ліпшым год пасля гэтай. У ім выразна выяўлена тое, што прымула народнага настаўніка ўзяцца за пера.

Актыўным штурхцом да творчасці многіх беларускіх савецкіх паэтаў, у тым ліку і Міхасы Клімковіча, былі незабытыя ў гісторыі нашай сацыялістычнай Айчыны дзвядцятыя гады.

Дзе былі час, калі «ўсіх зацікавіў будова, песню прыгожа змаганне, як пісаў малады Міхась Клімковіч, звяртаючыся да сваіх аднагодкаў.

Будзем жа зыджы, братове, славіць Чырвоны Рэані! З песняй імямі і гучнее з песняй врыў чырвоныя крыльы калонаў — штандары.

Сама рэчывасць дзікавала, прымула малады будаўніцкі новага жыцця пісаць «прыгрымкам алоўку гімны вільям паэтам».

Гэта была рання маладой беларускай савецкай паэзіі. Калі Міхась Клімковіч пісаў свой палымны заклік «Маладым песнярам», у мястэчку Саматеевічы марыў пра будучыню юнак Аркадзь Кулюшоў:

На паўстанках не спынім бег... Як жа я тады згадаю: «Мы гарэл і жыцці — барацьбе. Не гілі, а жыл — агаралі Пад штодзёнымі непсынымі бег...

Гэта былі гады, калі на поўную магнутнасць пачаў узводзіцца будынак беларускай савецкай літаратуры: Кулява выдаў кнігу паэзіі «Безназоўнае» (1925), Колас закончыў «Сымона-музыка» (1925) і выдаў апошнюю «У глыбі Палесся» (1927), навука была сілу сатыра Кандрата Кра-

пів. У гэтыя гады Пятрусь Броўка ў «Чырвоную Палачыню» і альманаху «Надзвінне» выступіў з першымі творами, выйшаў першы зборнік вершаў Пятра Глебка «Шыпына» і першы зборнік апавяданняў Міхасы Клімковіча, адным словам, беларуская савецкая літаратура набірала рагон. З ёю і быў звязаны з гэтай часу назваўшы лёс Міхасы Клімковіча.

Будучы ўжо сталым майстрам літаратуры, ён пісаў у вершы, прысвечаныя паміні Максіма Багдановіча:

Сэрцу паэта, які сэрцу людзей, Значыць ён адно, што жывое, жывое, Бяцца яго ў мільёнах грудаў!

Як жа Міхась Клімковічшоў да гэтай мэты?

Вось перада мюю на стаде побач з тонькай брашуры альманаху Магілёўскага акруговай філіі БелаАППа «Раніце» — кароткія лісты двухтомніка выбраных твораў Міхасы Клімковіча.

Альманах, адрэдаваны ў Магілёве на Дняпры ў друкарні «Саха і Молада» дзятнага 1929 годам. Двухтомнік неўзабаве выпускаецца ў свет Белдзяржвыдавецтвам.

У альманаху «Раніце» з твораў Міхасы Клімковіча змяшчана ўсёго чатыры вершы (адзін з іх — «Броневая» — напісаны сумесна з Кастусём Губарэвічам) і невядомая паэма «Чатырнаццаць слухі».

Усе, пра што піша малады паэт, — блізка яго сэрцу: гэта яго біяграфія, тое, што было ў яго за плячамі, калі ёншоў у літаратуру. Так, у вершы «Маладым песнярам» ён раскавае пра сваіх палымнікаў на пазычаны збор, тады жа, як і ён сам, юнак, які Кулява называў арыянітамі:

Той — перагом на завале пільку і «строхлавархой», — зарат у клубік прыходзе радзім алоўк, прамоў...

І за гэтымі радкамі стаіць Клімковіч.

Варта было б над гэтымі параважыць некаторым нашым маладым літаратарам. Некаторыя лічць прыкметай «благота тому», калі той ці іншы літаратар працуе ў розных жанрах, маўляў, калі пішаў вершы — не лезь у крытыку, або, калі ты — крытык, то нічога пішаў першы, ды нішто такія, што не алававаюць тваім жа патрабаваням, якія ты ставіш да другіх у артыкулах і рэцэнзях.

Думаецца, гэтак адступленне ад неперасцянай тэмы будзе якраз дарэчы, таму што прыклад Міхасы Клімковіча — адно з яркіх свідчанняў сумнага прыведзеным меркаванняў.

Рознабаковае і творчы інтарэсаў (паэзія, проза, драматургія, крытыка, літаратуразнаўства) і няспынная будзённая праца ў усіх гэтых жанрах спрыялі становленню Клімковіча

як сабеаблігана майстра са сваім адметным пошукам і талентам.

Вершы, з якімі ў другой палове 20-х гадоў Міхась Клімковіч прышоў у літаратуру, не амяшчаліся асабліва дасканаласцю ў сэнсе формы. Яны былі, бадай, ніжэй агульнага ўзроўню тагачаснай беларускай савецкай паэзіі.

Сёння ж, чытаючы, напрыклад, «Георгія Скарыну», мы пераконваемся, што гэта та ўсіх адносна дасканалы пазычым творы. Я наймэнш падкрэсліваю паэтычна, бо ўсталявалася такая думка, — паводле якой Міхась Клімковіч лічыў большым мастацтвам, чым паэтам, калі заходзіць гутарка пра гэты яго твор.

Шлях, пройзены Міхасём Клімковічам ад паэмы «Чатырнаццаць слухі» да Дзяржаўнага гімна БССР «Мы — беларусы» і да трылогіі пра Скарыну — штодзённая барацьба за майстэрства, будзённая чарнавая работа ў літаратуры, работа «закасаўшы рукавы».

Праца дапамагала Міхасю Клімковічу перамагчы хваробу, сваю бездапаможнасць у варажым палоне, калі ў часова акупаванай фашыстамі Беларусі цяжка хворы пісьменнік, схаваны ў ліхота вока на гарачы вясковай хаты, упарта працаваў над п'есай «Апалта», у якой на гістарычным матэрыяле імкнуўся

як сабеаблігана майстра са сваім адметным пошукам і талентам.

Вершы, з якімі ў другой палове 20-х гадоў Міхась Клімковіч прышоў у літаратуру, не амяшчаліся асабліва дасканаласцю ў сэнсе формы. Яны былі, бадай, ніжэй агульнага ўзроўню тагачаснай беларускай савецкай паэзіі.

Сёння ж, чытаючы, напрыклад, «Георгія Скарыну», мы пераконваемся, што гэта та ўсіх адносна дасканалы пазычым творы. Я наймэнш падкрэсліваю паэтычна, бо ўсталявалася такая думка, — паводле якой Міхась Клімковіч лічыў большым мастацтвам, чым паэтам, калі заходзіць гутарка пра гэты яго твор.

Шлях, пройзены Міхасём Клімковічам ад паэмы «Чатырнаццаць слухі» да Дзяржаўнага гімна БССР «Мы — беларусы» і да трылогіі пра Скарыну — штодзённая барацьба за майстэрства, будзённая чарнавая работа ў літаратуры, работа «закасаўшы рукавы».

Праца дапамагала Міхасю Клімковічу перамагчы хваробу, сваю бездапаможнасць у варажым палоне, калі ў часова акупаванай фашыстамі Беларусі цяжка хворы пісьменнік, схаваны ў ліхота вока на гарачы вясковай хаты, упарта працаваў над п'есай «Апалта», у якой на гістарычным матэрыяле імкнуўся

як сабеаблігана майстра са сваім адметным пошукам і талентам.

Вершы, з якімі ў другой палове 20-х гадоў Міхась Клімковіч прышоў у літаратуру, не амяшчаліся асабліва дасканаласцю ў сэнсе формы. Яны былі, бадай, ніжэй агульнага ўзроўню тагачаснай беларускай савецкай паэзіі.

Сёння ж, чытаючы, напрыклад, «Георгія Скарыну», мы пераконваемся, што гэта та ўсіх адносна дасканалы пазычым творы. Я наймэнш падкрэсліваю паэтычна, бо ўсталявалася такая думка, — паводле якой Міхась Клімковіч лічыў большым мастацтвам, чым паэтам, калі заходзіць гутарка пра гэты яго твор.

Шлях, пройзены Міхасём Клімковічам ад паэмы «Чатырнаццаць слухі» да Дзяржаўнага гімна БССР «Мы — беларусы» і да трылогіі пра Скарыну — штодзённая барацьба за майстэрства, будзённая чарнавая работа ў літаратуры, работа «закасаўшы рукавы».

Праца дапамагала Міхасю Клімковічу перамагчы хваробу, сваю бездапаможнасць у варажым палоне, калі ў часова акупаванай фашыстамі Беларусі цяжка хворы пісьменнік, схаваны ў ліхота вока на гарачы вясковай хаты, упарта працаваў над п'есай «Апалта», у якой на гістарычным матэрыяле імкнуўся

як сабеаблігана майстра са сваім адметным пошукам і талентам.

Вершы, з якімі ў другой палове 20-х гадоў Міхась Клімковіч прышоў у літаратуру, не амяшчаліся асабліва дасканаласцю ў сэнсе формы. Яны былі, бадай, ніжэй агульнага ўзроўню тагачаснай беларускай савецкай паэзіі.

Сёння ж, чытаючы, напрыклад, «Георгія Скарыну», мы пераконваемся, што гэта та ўсіх адносна дасканалы пазычым творы. Я наймэнш падкрэсліваю паэтычна, бо ўсталявалася такая думка, — паводле якой Міхась Клімковіч лічыў большым мастацтвам, чым паэтам, калі заходзіць гутарка пра гэты яго твор.

Шлях, пройзены Міхасём Клімковічам ад паэмы «Чатырнаццаць слухі» да Дзяржаўнага гімна БССР «Мы — беларусы» і да трылогіі пра Скарыну — штодзённая барацьба за майстэрства, будзённая чарнавая работа ў літаратуры, работа «закасаўшы рукавы».

Праца дапамагала Міхасю Клімковічу перамагчы хваробу, сваю бездапаможнасць у варажым палоне, калі ў часова акупаванай фашыстамі Беларусі цяжка хворы пісьменнік, схаваны ў ліхота вока на гарачы вясковай хаты, упарта працаваў над п'есай «Апалта», у якой на гістарычным матэрыяле імкнуўся

як сабеаблігана майстра са сваім адметным пошукам і талентам.

Вершы, з якімі ў другой палове 20-х гадоў Міхась Клімковіч прышоў у літаратуру, не амяшчаліся асабліва дасканаласцю ў сэнсе формы. Яны былі, бадай, ніжэй агульнага ўзроўню тагачаснай беларускай савецкай паэзіі.

Сёння ж, чытаючы, напрыклад, «Георгія Скарыну», мы пераконваемся, што гэта та ўсіх адносна дасканалы пазычым творы. Я наймэнш падкрэсліваю паэтычна, бо ўсталявалася такая думка, — паводле якой Міхась Клімковіч лічыў большым мастацтвам, чым паэтам, калі заходзіць гутарка пра гэты яго твор.

Шлях, пройзены Міхасём Клімковічам ад паэмы «Чатырнаццаць слухі» да Дзяржаўнага гімна БССР «Мы — беларусы» і да трылогіі пра Скарыну — штодзённая барацьба за майстэрства, будзённая чарнавая работа ў літаратуры, работа «закасаўшы рукавы».

Праца дапамагала Міхасю Клімковічу перамагчы хваробу, сваю бездапаможнасць у варажым палоне, калі ў часова акупаванай фашыстамі Беларусі цяжка хворы пісьменнік, схаваны ў ліхота вока на гарачы вясковай хаты, упарта працаваў над п'есай «Апалта», у якой на гістарычным матэрыяле імкнуўся

як сабеаблігана майстра са сваім адметным пошукам і талентам.

Вершы, з якімі ў другой палове 20-х гадоў Міхась Клімковіч прышоў у літаратуру, не амяшчаліся асабліва дасканаласцю ў сэнсе формы. Яны былі, бадай, ніжэй агульнага ўзроўню тагачаснай беларускай савецкай паэзіі.

Сёння ж, чытаючы, напрыклад, «Георгія Скарыну», мы пераконваемся, што гэта та ўсіх адносна дасканалы пазычым творы. Я наймэнш падкрэсліваю паэтычна, бо ўсталявалася такая думка, — паводле якой Міхась Клімковіч лічыў большым мастацтвам, чым паэтам, калі заходзіць гутарка пра гэты яго твор.

Шлях, пройзены Міхасём Клімковічам ад паэмы «Чатырнаццаць слухі» да Дзяржаўнага гімна БССР «Мы — беларусы» і да трылогіі пра Скарыну — штодзённая барацьба за майстэрства, будзённая чарнавая работа ў літаратуры, работа «закасаўшы рукавы».

Праца дапамагала Міхасю Клімковічу перамагчы хваробу, сваю бездапаможнасць у варажым палоне, калі ў часова акупаванай фашыстамі Беларусі цяжка хворы пісьменнік, схаваны ў ліхота вока на гарачы вясковай хаты, упарта працаваў над п'есай «Апалта», у якой на гістарычным матэрыяле імкнуўся

як сабеаблігана майстра са сваім адметным пошукам і талентам.

Вершы, з якімі ў другой палове 20-х гадоў Міхась Клімковіч прышоў у літаратуру, не амяшчаліся асабліва дасканаласцю ў сэнсе формы. Яны былі, бадай, ніжэй агульнага ўзроўню тагачаснай беларускай савецкай паэзіі.

добразаў (напрыклад, «Хатку Музыкі Смерці абліў сталевым дажджом» і да т. п.).

У памянёным вышэй двухтомніку — вершы, драматычныя паэмы, лібрэта.

Міжволі ўспамінаюцца многія і многія іншыя творы пісьменніка, што выхадзілі ў свет за тры трынаццаць год, якія прайшлі паміж названымі двума выданнямі (частка IX і складала двухтомнік).

Вось яны стаяць на паліцы — часопісы і зборнікі з вершамі, апавяданнямі, літаратуразнаўчымі і крытычнымі артыкуламі Міхасы Клімковіча, апошняе прыжыццёвае выданне «Драматычныя паэмы», нумар «Полымя» з пасмертнай публікацыяй заключнай часткі трылогіі «Георгія Скарына», над якой пісьменнік працаваў да апошняга дня жыцця, ярка-жывыя выданні асобнага змяшчэння п'есы «Уся ўлада — Саветам!», маніграфія пра ўплыў рускай літаратуры на беларускую, лентградскае выданне «Георгія Скарыны» на рускай мове...

Кожны, хто ўважліва чытаў творы Міхасы Клім

Міхась СКРЫПКА

На другі дзень

КАМЕДЫЯ У АДНОЙ ДЗЕІ

ДЗЕЮЧЫЯ АСОБЫ:

ВЯДУЧЫ. ЖАНЕТА — 18 год, толькі што вышла замуж. АНДРЭЙ.

Прасторны, добра прыбраны пакой. На ложку спіць ЖАНЕТА. Асіражонка, на лямбках прыкладушы да вуснаў палец, выходзіць ВЯДУЧЫ.

ВЯДУЧЫ. Ціха! Не дышайце: спіць! Ага, вас, напэўна, цікавіць: хто спіць? А ўжо вазьму — і не скажу. От сядзь — і буду маўчаць (садзіцца і некі ка мячыць). А можа сказаць? Ну, калі не прасіце, дык сам скажу. Гэта ж яна, Жанетка! Маладзенькая кабетка! Другі дзень, як замужам за нашым Андрэйкам-трактарыстам. Што з яе ўжо будзе за гаспадыня, — не ведаю, бо жыла за мамай. «Мамка, тое, мамка, гэта прынясі, падай». Адна ў мамкі пестушкай расла. Пасля школы, аспядаўшы атэстай, ледзь тройкамі пакуты, аб'ехала інстытуты. Самі ведасце, куды на такім кожным дзедзе. І перахвалася Жанетка, што інстытут не пра яе пісанай. І што пакуль усё дзверы абстукаеш, то ў дзверы і завячусь. І пацягнула яе жаніць. А ў дзверы і завячусь. Гужам, гужам, дык усё міма. Як у той песьні: «На залатым толькі міма, а каб ваташча — дык не!» І тут, як у тым інстытуце, некі конкурс прафіці треба. І тут былі «непраходны бал». Бачыш, жаніч ішпер некія такія пайшлі. Ім, бачыце, каб па ўсім стаціях была жоўка: і шчокі, і вочкі, і гэта самая, — як не? — постаць. Ды, дарчы, каб была яшчэ гаспадыня да пачы.

Прашу прабачэння. Не думайце, што я на Жанету абы чого нагавараю. Яна выйшла за нашага Андрэйку ад шчырага сэрца: пакахалі адно аднаго. (Крыж падымае). Ах, каб вы ведалі, як мяне за язык цягне вам нештачка сказаць. Толькі па праўдзе: маўчок. (У гэты час Жанета саварокалася ў ложку). Прабачце, браткі, я вам ужо хіба другім разам расказу. А то працісну — будзе бяда. Бягу. (Выходзіць на выбачка).

ЖАНЕТА (пазыхаючы). О-ей-ей! Якая ночка кароткая — ужо і развідала. (Устае, адзірае і падыймае да акна. Успяшчывыя рукі). Ой! Што гэта? Сонейка! Колькі прышла, а я бачыла, як сонейка ўзыходзіць... Якое жараставі (Адчыняе акно). Трэба ж нешта рабіць. Андрэйка хутка будзе. Сявруха ж нешта пайшла на поле. Сявруха, сявруха! Пару прычынуць: мая новая мамка. Чакай, што яна мне наказвала? Ага! Як устанеш, Жанетка; сядзеце падрыхтуй. Ці спачынуць памыцца, а талы ў пачы пайшчы, ці — выкладзіць, мыцца? Аг, паспею памыцца. Усё роўна і па пачы вымураюся. (Падыйшла да пачы абчына засланку). Добры дзень! Тут жа друі і палецца. Што ж, треба прынесці. (Выходзіць).

ВЯДУЧЫ. Так пачаўся яе другі дзень замужам і першы дзень гаспадыня. (Зварукаецца да публікі). Гай вы, дзяткі, якія ўжо сабе публікі замуж выпісалі, падушкі падрыхтавалі. Яно бо за адно і тым, хто жоўку выбірае, варта прыглядзецца. Глядзіце і вучыцеся! (Чуваць у сэнцах крокі Жанеты). Ой, ідзе Жанета, мяне тут няма. І не было! Маўчок. (Выходзіць).

ЖАНЕТА (падыхаючы ў яе на тры-чатыры палецы дроб). Ну, цяпер пакаладзе (накалада ў пач, выпіскае ў сагу). Вось і парадкава. Але як жа падпаўці? Ага, вось сякера, а вось смеяк. (Бярэ сякеру і коле смеяк на крэсе. Прамаваецца фанерае сядзенне). Што ж цяпер будзе? (Разглядвае фанерае). А добрая, добрая ланушка будзе сёла крышчыць! Жарты-жарты, а пакалоці смеяк, треба. (Кладзе яе на падлогу і паклоці смеяк). Урэшце дзвачка расказоці. (Падыхае ў пач). А што ж далей? Ага, мама казалі: «Адзіліш будыбу і стаціш яе кабанчыку». Але нашошта гэта рабіць? Жывёла цяпер не дурная. Сама параскае.

— А яшчэ мама прасіла, каб я крупніку свежыя каўта завярла. (Шукае круп. Знаходзіць, сыпле ў вялікі чыгун). Вось так. А цяпер малачка сюды нальем. (Вылівае ў чыгун, гладзіць сыракавічы). Цяпер закіпіць — і на стол. «Еш, Андрэйка, гэта твая Жанетка зварыла. Пальчыкі абліжаш. Вось ужо неўзабаве і гатова. Дай паспытаць. (Чэрае лямкай і каштуе, моршчыцца). Відаль, не я гэта глядзіла наліла. Але нічога. Можна, адстоіцца. Добра. Лыч, што крупнік гатую. Цяпер возьмемся за рэчю. Так, так. Паталяцца, пасылім мукі, укміне пару сьварак. (Крышчыць сала і вядзе ў мукі на паталяню, разбівае яйкі). От, цяпер будзе рэчю. (Спрабуе разбіваць на паталяню, але не выйдзе). Тэ, паталяню гэту ўсё треба ў мукі, але ўсё ж не выйдзе. (Злівае ўсё ў мукі). Ну, цяпер нешта выйдзе (разбівае). Не, нешта не хопіць! Чакай, дадумалася: малачка треба ўліць (налівае малачку і разбівае). Не, зноў не тое. Дужа рэдка. Ады сьваркі боўтаюцца. (Разбівае талы ў мукі, вылівае ўсё на паталяню). От, цяпер нешта выйдзе. (Ставіць у пач). Цяпер крышчу адпачну, а то ў галаве як званы звоніць. Дзіва што! Ніколі нічога не рыхтаваўшы — і на табе. Такое сьнеданне! Ой мамка, мамка! Далёка ты адсюль і не падажаш дачушы, як тую рэчю гатаваць. І чаму ты мяне не вучыла. Ай-я-яй!

А кабанчык галодны. Трэба хоць якога шеста занесці. Ды як жа панасу, калі шеста няма. Хіба халеба нарэзаць ды занесці. (Наразае халебу ў мукі). Занясю, халеб есці. Абы не галодны. (Нясэ кабанчыку ў мукі).

ВЯДУЧЫ. Ну, бачыць! Ось гэты дзень гаспадыня. Не што, што вы — у цыбры носіце. Тут культурна — у міцы. Шкада, што не гарачае, а то ў спадочку кабанчыку давала б.

(Чуваць за сцэнай лямка).

ВЯДУЧЫ (на выбачка, цыкаючы). Ой нешта здарылася, бо ідзе і малебен чытае. Схаваюся. ЖАНЕТА (вартваецца з пустагой міскай). Паставіла міску і пакуль адкрыла халебу, куры, каб іх каршыш, пахавалі ўсё халеб. Ну, што ты зробіш. Відаль, і куры есці хочучы. (Садзіцца на зэдлік і выцірае пот). От запарылася, а рабоце

канца краю не відаць. А сявруха ж прасіла на дзень паставіць капусту. А як гэтую капусту ставіць? (Убачыўшы ў талерцы качан). О, ды тут і качан падрыхтаваны, і мяса на кружку ляжыць. Але ж што перш ставіць у пач; мяса ці капусту? А яшчэ цікава: качан варыць цалкам, ці як там? А я зраблю так: пакладу цэлы (кладзе ў чыгун качан), а ён як разварыцца, талы і пакрышу і мяса ўкіну. (Стаўляе ў пач, выкруж аблірае і вода пацякла). Жанета бярэ качан і абчынае яго. Відаль, не тая віла ўзяла. І добра, што не крышыла, як бы я цяпер крышылае памыла. (Кладзе качан у чыгун і ставіць у пач, потым падыходзіць да акна). Ой, хто ж гэта ідзе: ці не Андрэйка? (Хуценька папрадае тое-сёе ў хале. Адчыняюцца дзверы і выходзіць Андрэй).

АНДРЭЙ. О, Жанетка, ты ўжо, відаць, сяджанне падрыхтавала?

ЖАНЕТКА. Пару хвілін — і будзе ўсё гатова. АНДРЭЙ. Цудоўна! Палі мне, Жанетка, на рукі — лямчыся.

ЖАНЕТА. Калі ласка. (Паівае з кубка. Андрэй мясціцца).

АНДРЭЙ. А цяпер падай мне ручнік.

ЖАНЕТА (падае ручнік, якім адчыняла чыгун). Калі ласка!

Андрэй, выцёршы брудным ручніком, стаў падобны на трубацэста, але, глянуўшы на ўпэжаны сажай твар Жанеты, заратаваў.

АНДРЭЙ. Вось гэты дым прыпудрылася (паказвае на яе пальцамі).

ЖАНЕТА (убачыўшы замарзаны твар Андрэя). Ну, і прыгажун ты, Андрэйка, нібы толькі з кузіні.

АНДРЭЙ. Ну, ну — паглядзіся! (Падыходзіць да лямкі, убачыўшы сабе, заратаваў).

ЖАНЕТА. Гэта я віватава: чыстым ручніком чыгун брала, а потым табе яго дала. А вось чаго я такая прыгажуня. Хоць зарэж, не ведаю.

АНДРЭЙ. Давай лямчыся. (Абывае мукі, паліваючы адзін другою. Пасля выціраюцца).

ЖАНЕТА (глядзіць у пач). А можа ўжо і сьнеданне гатова?

АНДРЭЙ. Давай, Жаначка, давай!

Жанета ставіць на стол рэчю і крупнік. Андрэй каштуе і моршчыцца.

ЖАНЕТА. Ну, як, смачна?

АНДРЭЙ (крыж падымае і чухаючы патыліцу). Першы раз у жыцці ем такую страву.

ЖАНЕТА. А я ж першы раз у жыцці сьнеданне рыхтавала.

АНДРЭЙ. Нешта не разбіраю, што тут паставілася...

ЖАНЕТА. На паталяню рэчю. АНДРЭЙ. А я думал — зацірка з прыгаркамі. ЖАНЕТА. У чыгунку крупнік.

АНДРЭЙ. А мне здалося: тварог з сырымі крупамі.

ЖАНЕТА (насьваражыўшыся). Табе не падабасца?

АНДРЭЙ. Я ў захапленні!

ЖАНЕТА. Відаль, я крупнік сьмракавай забяліла. (Падымае). Ой, забяліла, а яшчэ ж на дзень капусту ставіла. (Вымае з пачы чыгун, з якога ідзе дым). А каб ты спрахал! Гэта ж я забяліла вады наліць. Згарэла.

АНДРЭЙ. А ведаеш? Гэта ж цудоўнае сьнеданне (бярэ і выкідае ў сьвін чыгун капусту, пасля туды ж рэчю і крупнік).

ЖАНЕТА (задышана). Што ты рабіш?

АНДРЭЙ. Сьнеданне.

ЖАНЕТА. Каму?

АНДРЭЙ. Кабанчыку.

ЖАНЕТА (цяпер толькі здавадаўшыся, кідаецца на ложку і плачэ).

АНДРЭЙ (глядзіць, на яе, бярэ мяшалку і мяшае ўсё варыма ў цыбры, потым падыходзіць да Жанеты і глядзіць на яе галаву). Жанета, ну не плач. Чаго ў жыцці не бывае. Я ж люблю цябе і ўсё дарую. (Жанета ўстае, прыпадае галавою да яго грудзей). Ідзі ў каморку і нясі сюды мукі. Замыслам усю гэту кулінарыю, ды панасем кабанчыку. І калі ён не задырэў ўгору камыты — то лічы, што сьнеданне ўдалося.

ЖАНЕТА (выціраючы сьлёзы, віватава). Добры ты ў мяне, любі Андрэйка. Я буду вучыцца. Пашлеш мяне на курсы, і я навучуся добра гатаваць.

АНДРЭЙ. Але ж я не ведаю, у які інстытут тебе накіраваць, каб ты авалодала кулінарыяй.

ЖАНЕТА (смяючыся). Навошта ў інстытут? Я чула, ёсць курсы.

АНДРЭЙ (смяючыся). Навошта тыя курсы, навошта інстытут. Ды мы ўсё ўладзім тут. Табе проста пашанівавала. Справае кулінарыі ты будзеш вучыцца ў нашай мамы. Дарчы, яна і зашэца Куліна. Вось і ўся тут будзе кулінарыя. А пакуль яна не прышла, то бяжы па мукі (Жанета ідзе ў каморку).

АНДРЭЙ (адзі, глядзіць у цыбры). Пашанівала табе, кабанчык. Пасейдзі за маё здароўе. Тут выніла мудары, як у тым жарце: «Каб ведаць, хто варыў, дык і вочы б заву!» Дык гэта ж твая жоўка! «А, жоўка! Ну, нішто: пасаліўшы, есці можна». А тут і тата мудары. (Падыхаючы крыж). У кабанчыка жыццё маейшыя — пераварыць! (Уваходзіць Жанета з мукі, акую і сыпле ў цыбры. Андрэй мяшае і, жартуючы, хрысціць тройчы цыбры). Ну, каб усё добра было. (Бярэ чыгун і выносіць з хаты).

ВЯДУЧЫ (блжыць па сцэне да дзвярэй, лямчыце добра і ідзе на авансцэну). Ну, добрыя людзі, хачу я ў вас запітацца. А ці няма між вас такіх дачушак-пестушак з гатовым запасам падушак, якія маюць усё, што патрэбна, і смак, а сьнеданне гатуюць вост так?

ЗАСЛОНА.

Змястоўна і весела

У Доме культуры швейнай фабрыкі імя Крунскай (Мінск), у яго прасторных пакоях вялікага прыгожага будынка працуюць вялікі жаночы хор (выш 50 спевакоў), танцавальны гурток, аркестр народных інструментаў, гурткі мастацкага слова, вакальны і драматычны. Есць і свае пазы. Толькі вост займацца з імі няма каму. Неабходна, каб кіраўніцтва Дома культуры падумала, як дапамагчы атрымаць кваліфікаваную кааператыва работніцы Д. Цырку, вершы якой карыстаюцца ўвагай слухачоў.

З канцэрта ў канцэрт расце майстарства самадзейных артыстаў, лепш пазнаюцца іх магчымасці. Кожная сустрэча з гледачом дапамагае дэдацца аб яго мастацкім гусце, аб любімых мелодыях і папулярных вядома, лепшае. А такія сустрэчы вельмі частыя. Уздэльнікі самадзейнаснаці Дома культуры швейнай — жаданыя госці ў воінаў Савецкай Арміі, у калгаснікаў падшэфнага калгаса імя Сьвядова, што на Чэрвеньшчыне. Цёпла сустракаюць іх выбаршчыкі, і чыгунчыкі станицы Ратамка, уздэльнікі партыйных і камсамольскіх гарадскіх сходаў.

Найбольш аздавыя, справаздачныя канцэрты адбываюцца ва Уздэльніку Дома культуры на святончых агундэфабрнчных вечах. Што скажуць ты, хто прапуе побач з табою ў цэху, а кім ты разам змагаешся за высокую якасць прадукцыі, за званне уздэльніка камуністычнай працы? Дарчы, большасць уздэльнікаў мастацкай самадзейнаснаці працуюць у брыгадах, што змагаюцца за ганаровае званне брыгады камуністычнай працы. Як жадуць дзяткі: «Нам песня будаваць і жыць дапамагае!» Аб чым жа яны спяваюць? Аб родных прасторы і працоўных дзяднях, аб міры і дружбе на зямлі і, вядома, аб калані.

У репертуары хору (мастацкі кіраўнік З. Дзідэнка) песня У. Алоўнікава «Край палескі», беларужская народная песня «Лянок» у апрацоўцы К. Цітовіча, песні Навікова «Марш камуністычных брыгад» і «У мя заўтрашняга дня», лірычныя песні савецкіх кампазітараў і народныя творы. У выкананні салістаў гуцаць у зале песні Г. Вагнера, Ю. Семяняка, В. Салаўёва-Сядога, Д. Лукаса.

Дружна і шчыра сустракаюць швейнікі і ўласных танцораў. З адорам танцуюць яны «Лявоніч», «Беларужскую польку», «Рускі перапляс», мадаўскі «Жок», польскую «Мазурку».

— А як бурна ўспрымаюць слухачы саваціты колдасеўскі гумар, калі работніца фабрыкі Т. Яхварт чытае верш Якуба Коласа «Сьвяты Ян». Чытальніца некалькі разоў спынаецца, каб перачакаць смех і апладзісменты.

Любіць тут і свой аркестр народных інструментаў. У ім каля 30 уздэльнікаў. Ціха становіцца ў зале, калі раздаюцца першыя гукі чароўнай беларужскай песьні на словы Максіма Багдановіча «Зорка Венера»

выкананні салістаў і аркестра. Выконвае аркестр і «Танцавальны сюіту» старэйшага беларужскага кампазітара М. Чуркіна.

Лепша працую ў Доме культуры драматычны гурток. Надаўна тут адбываецца веча аднаактоўнай камедыі. Былі паказаны вядзевы Чэхава «Юбілей» і п'еса А. Штава «Выпадак на прыстані». Зараз драмгурткі рыхтуюцца да чахуўскага юбілею.

Але работа Дома культуры не абмяжоўваецца толькі мастацкай самадзейнаснацю. Для таго, каб быць бліжэй да вытворчарці, тут створана мастацкая агітбрыгада. Аб яе рабоце нам расказаў мастацкі кіраўнік Дома культуры М. Курбан.

— Наша агітбрыгада, — гаворыць ён, — існуе толькі другі год, але яна сёбе ўжо апраўдала. Намі канцэрты ў цэху ў час абедзенных перапынкаў праходзіць вельмі ажыўлена. Мы складалем частушкі пра справы фабрычныя. Аўтарам большасці з іх з'яўляецца пралічыцца І-та цеха Галія Рыбак, якая сама і спявае. У частушчых расказваецца пра ўдзячкі камуністычнай працы і паслядоўнікаў Валентыны Гаганавы, пра спарборніцтва. Спяваем мы ў іх і аб грамадскім харчаванні, і аб працоўнай дысцыпліне, пра справы камсамольскіх прафазіюзаў, выкрываем гультаёў і абібокаў. Нішто, вядома, не скардзіцца на траншыя словы частушкі. Наадварот, кожны цох запрашае нас да сабе, і мы нікому не адмаўляем.

У Доме культуры вядзецца вялікая грамадская работа. Бастрычніцкі райком камсамола разам з камсамольскім актывам фабрыкі праводзіць тут «Вусныя часопісы». У гэты дзень швейніцаў прыходзіць пісьменнікі, артысты, вучоныя, перадавікі вытворчарці сталіцы.

— Вось ужо другі месяц, — расказвае дырэктар Дома культуры П. Шыманскі, — мы праводзім нядзельныя чытанні. Прыходзіць рабочы розных узростаў з усёго раёна. Лектары з Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых вядоў расказваюць аб рашэннях XXI з'езду партыі і іх ажыццяўленні, аб сямігадовам плане, аб выніках пазедыкі Мікіты Сяргеевіча Хрушчова ў Амерыку, аб прыродных багаццях роднага краю. Хутка ў нас пачне працаваць універсітэт культуры.

Лекцыя пра сучасную беларужскую літаратуру

Вялікай папулярнасцю сярод магістэраў карыстаецца ўніверсітэт эстэтычнага выхавання. Яго лекцыі ў Доме культуры швейнай фабрыкі наведваюць звыш 400 чалавек.

Чарговы заняткі ўніверсітэта былі прысвечаны сучаснай беларужскай літаратуры. З лекцыяй выступіў кавалдэт філалагічных навук Я. Ускаў. Потым свае новыя вершы прачыталі беларужскія паэты Аляксей Пачінін, Васіль Матвееў, малады паэт Ігар Шклярэўскі.

„Шукаць і знаходзіць“

Артыкул В. Костылева пад такой назвай аб неадохлах у рабоце глебаў быў змешчаны ў 63 нумары газеты «Літаратура і мастацтва».

Як паведамілі рэдакцыі з Мінскага абласнога савета прафсаюзаў, артыкул абмеркаваны на пасяджэнні прэзідыума савета, на нарадзе клубных работнікаў Мінска і пасля гэтых абмеркаванняў у мясцовай прадпрыемстваў. Прыняты меры да ліквідацыі ўказаных аўтарам неадохлаў.

„Зачараванае кола“

Так называецца заметка К. Цірэў, змешчаная ў 81 нумары нашай газеты аб тым, што ў Руцкім сельскай саветаў «Літаратура і мастацтва» і часопіса «Полымя».

Як паведаміў рэдакцыі Мінска абласны аддзел распаўсюджвання друку (начальнік тав. Руцкі), прыняты захады, каб газета «Літаратура і мастацтва» пасля таго ў Руцкім дала рознічнага продажу.

„Гэта треба вырашыць сёння“

Пад такой назвай змешчана ў 79 нумары нашай газеты лісьмо ў рэдакцыю мастацкага Князьміцкага сярэдняй школы Віцебскага раёна Л. Вайчукова. Ён скардзіцца на тое, што выкладкі вучнёўскіх сшыткаў, якія выпускаюць нашы фабрыкі, не адпавядаюць патрабаваннам школы.

Упраўленне школ Міністэрства асветы БССР паведавае рэдакцыі, што пытанне аб афармленні сшыткаў разглядаецца ў метадычным аддзеле ўпраўлення. Вырашана адпаведным чынам зрабіць надпісы на сшытках.

ПРАЦЯГВАЕЦА ПАДПІСКА

На 1960 год

НА ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНЫЯ ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАЯ, САТЫРЫЧНЫЯ, КАМСАМОЛЬСКІЯ І ПІЯНЕРСКІЯ ВІДАННІ.

НА ГАЗЕТЫ:	Падпіска пачынае на год	«НОВЫЙ МИР» (у выкладцы)	84.00
«ЗВЯЗДА»	60.00	«НОВЫЙ МИР»	108.00
«ИЗВЕСТИЯ»	60.00	«ОГОНЕК»	150.00
«ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТА»	62.40	«ОГОНЕК» з літаратурным дадаткам збору твораў Балзака ў 24-х тамах	368.00
«ЛИТЕРАТУРА И ЖИЗНЬ»	62.40	«ОГОНЕК» з дадаткам бібліятэкі «Огонёк»	180.00
«ЛИТЕРАТУРА И МАСТАЦТВА»	42.00	«ОГОНЕК» з літаратурным дадаткам збору твораў Балзака ў 24-х тамах	398.00
«ПРАВДА»	72.00	і бібліятэкі «Огонёк»	
«Чырвоная змена»	52.20	«ПРОЗВЕДЕНИЯ И МНЕНИЯ» на французскай мове	84.00
«ПІЯНЕР БЕЛАРУСІ» НА ЧАСОПІСЫ:	5.40	«РОМАН-ГАЗЕТА»	60.00
БІБЛІЯТЭКА «Комсомольской правды»	12.00	«СОВЕТСКАЯ ЖЕНЩИНА» на англійскай, іспанскай, кітайскай, карэйскай, нямецкай, урду, французскай, хінды, японскай мовах	84.00
«ВОЖТЫ»	36.00	«СОВЕТСКАЯ ЛИТЕРАТУРА» на англійскай, іспанскай, польскай мовах	84.00
«КОМСОМОЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ»	12.00	«СОВЕТСКИЙ СОЮЗ» на англійскай, арабскай, венгерскай, іспанскай, кітайскай, карэйскай, нямецкай, урду, фіскай, французскай, хінды, японскай мовах	72.00
«КОСТЕР»	30.00	«БЕЛАРУСЬ»	36.00
«МОЛОДЕЖНАЯ ЭСТРАДА»	24.00	«ВОЖЫК»	30.00
«МОЛОДОЙ КОЛХОЗНИК»	36.00	«ДАЛЬНИЙ ВОСТОК»	42.00
«МОЛОДОЙ КОЛХОЗНИК» з літаратурным дадаткам збору твораў В. Г. Карацены ў 5 тамах	75.00	«МАЛАДОСЦЬ»	60.00
«МОЛОДОЙ КОМУНИСТ»	36.00	«НА РУБЕЖЕ»	30.00
«ПІОНЕР»	30.00	«НАШ СОВРЕМЕННИК»	30.00
«СМЕНА»	48.00	«НЕВА»	60.00
«ЮНЫЯ НАТУРАЛИСТЫ»	24.00	«ОКТАБРЬ»	60.00
«ЮНЫЯ ТЕХНИК»	24.00	«ПОДЪЕМ»	36.00
«ЮНЫЯ ТЕХНИК» з дадаткам бібліятэкі для ўмелых рук	44.40	«РАБОТНИЦА И СЯЛЕНКА»	21.60
«ДРУЖБА НАРОДОВ» з дадаткам бібліятэкі збору твораў Садрыліна Алі ў 4-х тамах	108.00	«СОВЕТСКАЯ ОТЧИЗНА»	30.00
«ДРУЖБА НАРОДОВ» з дадаткам бібліятэкі класікаў літаратуры народаў СССР, збору твораў У. Яноўскага ў 3-х тамах і Садрыліна Алі ў 4-х тамах	144.00	«СИБИРСКИЕ ОГНИ»	60.00
«ЗВЯЗДА»	60.00	«УРАЛ»	60.00
«ЗНАМЯ»	60.00		
«ИНОСТРАННАЯ ЛИТЕРАТУРА»	96.00		
«КРЕСТЬЯНКА»	12.00		
«МОЛОДАЯ ГВАРДИЯ»	72.00		

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ўсім канторам і аддзельніцтвамі сувязі, аддзельніцтвамі і грамадскімі распаўсюджвальнікамі друку на будоўлях, прадпрыемствах, ва ўстанова